

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

М. В. Афанасьєв

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Банківська справа

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Завідувач кафедри банківської
справи і фінансових послуг

Колодізєв О.М.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри банківської справи і фінансових послуг.
Протокол № 2 від 12.09.2019 р.

Розробник:

Азізова К.М., к.е.н., доц. кафедри банківської справи і фінансових послуг.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Сучасні умови ведення бізнесу висувають підвищені вимоги до інформаційних систем управління: в умовах динамічного зовнішнього середовища і жорсткості конкуренції все більш значну роль відіграють методи і моделі економічного аналізу, що дозволяють оперативно реагувати на проблеми, що виникають, і на наявні можливості фінансової діяльності. За довгу історію свого розвитку теорія та практика управління сприяли появі низки різноманітних підходів, методів і моделей, спрямованих на підвищення ефективності управління банківською діяльністю. Ці методи та моделі, у свою чергу, зумовили появу та розвиток різноманітних інтелектуальних інформаційних систем.

Навчальна дисципліна "Інформаційні системи та технології в банківській сфері" належить до групи вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 "Фінанси, банківська справа та страхування". Знання, отримані у результаті вивчення цієї навчальної дисципліни, допоможуть студентам вирішувати широке коло завдань – від елементарного аналізу та оброблення фінансової інформації до оцінювання та прийняття рішень щодо складних інвестиційних, комерційних і кредитних проблем.

Мета навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у майбутніх банкірів знань і вмінь щодо наявних інформаційних систем та технологій, їх раціонального використання, а також практичних навичок ефективного застосування сучасних інформаційних технологій у процесі здійснення фінансової-економічної діяльності в банках.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

засвоїти основні принципи функціонування автоматизованих банківських систем (АБС);

оволодіти навичками організації та ведення фінансового обліку в автоматизованих банківських системах;

набути реалізаційних здатностей здійснювати банківські операції в автоматизованій банківській системі.

Курс	4	
Семестр	7	
Кількість кредитів ECTS	4	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	26
	лабораторні	34
Самостійна робота	60	
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Гроші і кредит	Фінансовий менеджмент у банку
Фінанси	Кредитний менеджмент
Банківські операції	Аналіз банківської діяльності
Фінансовий облік у банках	Проектне фінансування

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність визначати специфіку інформаційних систем і технологій в банківській сфері	Вміти визначати покоління АБС Вміти визначати вид обліку в банку Вміти використовувати облікові формули форм звітності банку Вміти визначати величину базових облікових одиниць банку
Здатність опрацьовувати інформацію в обліковій системі та зареєструвати користувача АБС «Віртуальний банк»	Вміти виявляти вплив банківської операції на фундаментальну облікову модель реєструвати користувача АБС Вміти здійснювати пошук клієнтів – фізичних осіб Вміти здійснювати пошук клієнтів – юридичних осіб Вміти обробляти документи для ідентифікації клієнтів Вміти реєструвати клієнтів в АБС Вміти здійснювати формування та ведення баз даних клієнтів
Здатність використання діаграми стандарту IDEF0 для опису бізнес-процесів у банківській сфері	Знати можливості використання діаграм стандарту IDEF0 для опису управлінських бізнес процесів у банківській сфері Знати принципи побудови моделі IDEF0 у середовищі ERWin Process Modeller Вміти розробляти діаграми стандарту IDEF0 для опису управлінських бізнес процесів в банківській сфері та використовувати їх для реінжинірингу їх системи управління
Здатність здійснювати облік операцій банку та базових проведень через рахунки клієнтів	Вміти відкривати рахунки для ведення обліку касових операцій банку; Вміти відкривати рахунки клієнтам банку; Вміти здійснювати проведення коштів через рахунки клієнтів банку
Здатність здійснювати облік коштів на депозитних рахунках банку	Вміти обліковувати номінал депозиту Вміти обліковувати нарахування і виплату відсотків за вкладними операціями Вміти обліковувати виплату клієнтам коштів із депозитних рахунків
Здатність організувати ведення обліку кредитних операцій в банках в автоматизована банківських системах	Вміти обліковувати кредитні операції в АБС Вміти обліковувати нарахування і виплату відсотків за кредитними операціями

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Сучасні концепції побудови інформаційних систем і технологій в банківській сфері

Тема 1. Інформаційні системи і технології, їх роль в банківській сфері

- 1.1. Характеристика підходів до використання інформаційних систем та технологій в банківській сфері
- 1.2. Вимоги до сучасних інформаційних систем та технологій
- 1.3. Компоненти інформаційних систем та технологій
- 1.4. Класифікація інформаційних систем та технологій

Тема 2. Корпоративні інформаційні системи: поняття, характерні ознаки

- 2.1. Поняття корпоративної інформаційної системи і принципи її створення
- 2.2. Інтегроване інформаційне середовище

Тема 3. Проектування інформаційних систем і технологій в банківській сфері

- 3.1. Життєвий цикл інформаційної системи
- 3.2. Роль замовника в створенні інформаційної системи банківської сфери
- 3.3. Критерії і методи вибору корпоративної інформаційної системи

Змістовий модуль 2.

Облік банківських операцій в автоматизованій банківській системі

Тема 4. Теоретичні основи реінжинірингу бізнес-процесів у банківській сфері з використанням функціонального моделювання

- 4.1. Методологія реінжинірингу бізнес-процесів
- 4.2. Основні положення й принципи структурного аналізу та проектування

Тема 5. Облік банківських операцій в автоматизованій банківській системі

- 5.1. Касові та розрахункові операції банку в автоматизованій банківській системі
- 5.2. Депозитні операції банку в автоматизованій банківській системі
- 5.2. Кредитні операції банку в автоматизованій банківській системі

Тема 6. Аналіз банківських операцій в автоматизованій банківській системі

- 6.1. Теоретичні аспекти аналізу банківської діяльності в автоматизованій банківській системі
- 6.2. Загальний аналіз активних операцій банку за допомогою інформаційних систем і технологій
- 6.3. Аналіз банківських послуг за допомогою інформаційних систем і технологій

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів;

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Модульний контроль проводиться у формі колоквиуму;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі заліку у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Підсумкова кількість балів за змістовий модуль може виставлятися як сума балів за всіма формами контролю плюс оцінка за колоквиум.

Поточний контроль передбачає наступні види:

1. Усне опитування – найбільш поширений метод контролю знань студентів. При усному контролі встановлюється безпосередній контакт між викладачем і студентом, у процесі якого викладач отримує широкі можливості для вивчення індивідуальних особливостей засвоєння студентами навчального матеріалу

2. Фронтальне опитування проводиться у формі бесіди викладача з групою. За його допомогою викладач може перевірити виконання студентами домашнього завдання, з'ясувати готовність групи до вивчення нового матеріалу, визначити сформованість основних понять, засвоєння нового навчального матеріалу, який був тільки що розібраний на занятті.

3. Індивідуальне опитування передбачає ґрунтовні, розгорнуті відповіді студентів на питання, що відносяться до досліджуваного навчального матеріалу. Питання індивідуального опитування стимулюють студентів логічно мислити, порівнювати, аналізувати, доводити, підбирати переконливі приклади, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити обґрунтовані висновки.

4. Письмові контрольні роботи – ефективний метод перевірки й оцінки знань, умінь і навичок студентів, а також їх творчих здібностей і дають можливість в найбільш короткий термін одночасно перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами групи та визначити напрямки для індивідуальної роботи з кожним. Однорідність робіт, що виконуються студентами, дозволяє пред'являти до всіх однакові вимоги і об'єктивно оцінити результати навчання.

5. Тестування – це перевірка знань, що здійснюється у формі відповідей студентів на різні питання. Тестовий контроль дає можливість при незначних витратах аудиторного часу перевірити усіх студентів. Чим більше тестових завдань, тим надійніше оцінка знань. Тести є «закритими», тобто мають варіанти відповідей; питання є стислими і абсолютно ясними; оптимальна кількість відповідей не перевищує 4–6. Кожен варіант відповіді є стислим і абсолютно ясним.

6. Колоквиум – це форма перевірки і оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Становить проміжний міні-екзамен, що проводиться з ініціативи викладача. Має на меті оцінити поточний рівень знань студентів та вміння їх застосовувати у практичній діяльності. На колоквиум виносяться усі пройдені теми і студент, як на підсумковому іспиті, отримує єдину оцінку, яка йде в залік з дисципліни.

Підсумковий контроль з дисципліни "Операції з цінними паперами" проводиться у формі заліку, який полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських заняттях та самостійної роботи.

Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум 100 балів), визначається як сума (проста) балів за результати успішності студента при поточному контролі, включаючи колоквиум або підсумкову комплексну контрольну роботу.

Бали, отримані за колоквиум або підсумкову комплексну контрольну роботу, додаються до балів за поточну успішність. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Сумарний результат у балах складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – незараховано» і заноситься у залікову

«Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих за колоквиум, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Лекції	Лабораторні	Домашні завдання	Презентація	КОЛОКВІУМ	Сума
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Сучасні концепції побудови інформаційних систем і технологій в банківській сфері	Тема 1	1 тиждень	1					1
		2 тиждень	1	1				2
		3 тиждень	1	1	5			7
	Тема 2	4 тиждень	1	1		5		7
		5 тиждень	1	1				2
	Тема 3	6 тиждень	1	1				2
		7 тиждень	1	1				2
		8 тиждень	1	1			10	12
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Облік банківських операцій в автоматизованій банківській системі	Тема 4	9 тиждень	1	1		8	
Тема 5		10 тиждень	1	1				2
		11 тиждень	1	1		8		10
Тема 6		12 тиждень	1	1				2
		13 тиждень	1	1		8		10
		14 тиждень		1				1
		15 тиждень		1		8		9
		16 тиждень		1				1
	17 тиждень		2		8	10	20	
Сума			13	17	5	45	20	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	Задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	Незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Лобозинська С. М. Облік і аудит у банку : навч. посіб. / С. М. Лобозинська ; за ред. проф. С. К. Реверчука. – Київ : Знання, 2007. – 630 с.
2. Олійник А. В. Інформаційні системи і технології у фінансових установах : навч. посіб. / А. В. Олійник, В. М. Шацька. – Львів : Новий Світ, 2006. – 436 с.
3. Черняк О. Системи обробки економічної інформації : підручник / О. Черняк. – Київ : Знання, 2006. – 448 с.
4. Чмутова І. М. Фінансовий облік у банках : навч. посіб. / І. М. Чмутова, К. М. Азізова, О. В. Лебідь. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 368 с.

Додаткова

5. Бабіч В. В. Фінансовий облік (облік активів) : навч. посіб. / В. В. Ба-біч, С. В. Сагова. – 2-ге вид., без змін. – Київ : КНЕУ, 2007. – 288 с.
6. Богуш В. М. Інформаційна безпека : термінологічний навчальний довідник / В. М. Богуш, В. Г. Кривуца, А. М. Кудін ; за ред. В. Г. Кривуци. – Київ : ТОВ "Д.В.К.", 2004. – 508 с.
7. Гришко Н. В. Фінансовий облік : навч. посіб. / Н. В. Гришко. – Алчевськ : ДонДТУ, 2009. – 266 с.
8. Пістунов І. М. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах : навч. посіб. / І. М. Пістунов, Т. В. Борщ. – Київ : ЦУЛ, 2012. – 234 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.
10. План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджений Постановою Правління Національного банку України від 17.06.2004 р. № 280 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04>.
11. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.

Методичне забезпечення

12. Лебідь О.В. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни «Інформаційні системи і технології в обліку і фінансах» для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» всіх форм навчання / О.В. Лебідь, К.М. Азізова, М.В. Афанасенко. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2012. – 216 с.